

Van: Koen Jongsma <koen.jongsma@groningen.nl>

Verzonden: donderdag 19 maart 2020 12:26

Aan: Griffie <Griffie@groningen.nl>; Sjoerd Wannet <Sjoerd.Wannet@groningen.nl>

Onderwerp: toezeggingen wethouder Gijsbertsen in raadscommissie dd 4 maart jl.

Geachte leden van de raad,

Tijdens de raadscommissie vergadering van 4 maart jongstleden is het raadsvoorstel "Versnelling transformatie sociaal domein in control" besproken. Tijdens deze bespreking heeft u gevraagd om een overzicht van de lobbypraktijken die de gemeente Groningen richting het Rijk heeft verricht inzake extra geld voor het sociaal domein. Dit overzicht treft u in de bijlage aan.

Daarnaast heeft u bij de genoemde bespreking gevraagd om een overzicht met activiteiten die zullen worden verricht door het personeel dat het college tijdelijk wil gaan aantrekken.

Het onderstaande overzicht is niet uitputtend. Het overzicht bevat daarnaast zowel activiteiten die nog moeten worden gestart als bestaande activiteiten die we willen intensiveren.

- We zien dat we (de WIJ) in toenemende mate te maken krijgen met inwoners met op het eerste gezicht een zorgbehoefte hebben maar die eigenlijk ook (of voornamelijk) een woonbehoefte hebben. Om diverse redenen kan niet in deze behoefte worden voorzien, waardoor er dure zorgproducten met de component verblijf worden ingezet. Hiervoor willen we oplossingen creëren.
- Problematiek op het gebied van 18- / 18+. Wij zien in toenemende mate dat aanvragen voor verlengde jeugdzorg moeten worden afgewezen, maar er wel degelijk sprake is van een zorgbehoefte. Het aanbod bij Beschermd Wonen en de Wmo is echter ook niet passend. We gaan nieuwe producten ontwikkelen en die toevoegen aan bestaande inkoop Jeugd/BW.
- We zien dat er meer mensen kunnen uitstromen vanuit BW instellingen dan nu gebeurt. Belemmering daarbij is dat er geen koppeling is tussen de informatie van aanbieders (wie kan wanneer uitstromen) en wooncorporaties (wanneer en waar zijn woningen beschikbaar). Er is evenmin een proces ingericht dat erin voorziet dat gemeente, coöperaties en instellingen kunnen afstemmen over de uitstroom van klanten beschermd wonen naar zelfstandig wonen en over de belemmeringen die daarvoor moeten worden weggenomen. Dit proces willen we versnellen.
- We zien in algemene zin waterbedefferen tussen de verschillende regelingen in het sociaal domein. Deze willen we beter analyseren en de negatieve effecten hiervan willen we tegengaan.
- Wij zien zowel kansen als bedreigingen in het sociaal medisch domein. Wij willen extra investeren in het samenspel tussen gemeentelijke regelingen enerzijds (Wmo, Beschermd Wonen, jeugd) en de Wet langdurige zorg en de Zorgverzekeringswet anderzijds.
- We streven ernaar om steeds meer maatwerkoplossingen te creëren voor inwoners. We worden hierbij belemmerd door bestaande schotten tussen de diverse regelingen. Met de doorbraak in Ten Boer en het stapelingsproject komen deze belemmeringen steeds meer aan het licht. Deze schotten willen we zoveel mogelijk wegnemen.
- Inzet op dure niet gecontracteerde zorg. We willen actiever en meer gestructureerd in gesprek met aanbieders (waaronder gecertificeerde instellingen) over casussen waar uitzonderlijk dure indicaties zijn gesteld.
- We zijn voornemens om meer in te gaan zetten op collectieve voorzieningen bij jeugdhulp. We zijn nu bezig met een plan van aanpak en businesscase. We werken dit uit samen met een jeugdzorgaanbieder. Deze beweging moet bijdragen aan betere zorg en lagere kosten
- Het eerste jaar van het GON heeft met name in het teken gestaan van de transitie (continuïteit van zorg, inregelen processen, samenwerking met onderaannemers en WIJ etc). Vanaf 2020 moeten de hoofdaanbieders en de gemeente investeren in de gewenste transformatie (bijvoorbeeld de ondersteuning zoveel mogelijk organiseren in de vorm van algemene voorzieningen).
- Dubbele vergrijzing is het verschijnsel dat niet alleen de groep ouderen een relatief groter aandeel vormt van de Nederlandse samenleving, maar ook dat de gemiddelde leeftijd steeds hoger komt te

liggen. Deze ontwikkeling zal grote en brede gevolgen hebben, ook voor de Wmo. Wij willen ons hierop beleidsmatig voorbereiden en deze voorbereiding vraagt extra capaciteit.

- Aanbesteding Jeugdhulp (ingangsdatum contract 1-1-2022)
- Aanbesteding hulpmiddelen Wmo (ingangsdatum contract 1-1-2021)
- Aanbesteding Onafhankelijke Clientondersteuning (ingangsdatum contract 1-1-2021)
- Werkzaamheden rondom AMvB reële tarieven en daarmee samenhangende recente jurisprudentie. Deze AMvB heeft betrekking op de Wmo en de recente jurisprudentie maakt dat gemeenten moeten onderzoeken of (en zo ja in welke mate) we de kostprijzen en tarieven m.b.t. onze huidige Wmo contracten moeten herzien. Dat is een ingewikkeld proces.
- Extra inzet op de Ondersteuner Jeugd en Gezin (OJG). De effectiviteit van de OJG-ers wordt nog niet ten volle benut, ook is het van belang om verder te investeren in de relatie met de huisartsen.
- Strategisch relatiemanagement. Wij streven ernaar het relatiemanagement met de belangrijkste stakeholders en aanbieders in het sociaal domein (stad en regio) te verstevigen en verder te professionaliseren. Dit is van groot belang voor het verder brengen van de transformatie en het terugdringen van kosten in het sociaal domein.
- Monitoring, informatie zijn essentieel voor onze brede opgave in het sociaal domein. Monitoring en informatie zijn nodig om (maatschappelijke) ontwikkelingen te herkennen, te duiden en op basis daarvan opgaven en interventies te formuleren. Vervolgens zijn monitoring en informatie van belang om de doeltreffendheid en effectiviteit van onze interventies te meten. Wij hebben goede stappen gezet op dit vlak maar constateren tegelijkertijd dat onze capaciteit onvoldoende is om de beweging die we hebben ingezet optimaal te ondersteunen. Wij willen benadrukken dat de extra inzet op monitoring en informatie dus niet betekent dat wij meer (verantwoordings-)informatie van aanbieders gaan vragen. Het betekent wel dat wij een betere informatiepositie willen creëren waarmee we onze cyclus van planvorming, actie en analyse kunnen versterken en professionaliseren.

Ik hoop dat dit tegemoet komt aan uw vraag. Als u nog nadere vragen heeft is wethouder Gijsbertsen graag bereid u hier voorafgaand aan de raadsvergadering (die vooralsnog gepland staat op 25 maart) nadere informatie over te verschaffen.

Met vriendelijke groet,

namens wethouder Mattias Gijsbertsen,

Koen Jongasma
Bestuursadviseur wethouder Gijsbertsen
Concernstaf gemeente Groningen
Tel. 050-3677697/06-50260172

MEMO

Aan	Leden van de raad Groningen
Van	Mattias Gijsbertsen
Afdeling	
CC	
Datum	17 maart 2020
Onderwerp	Lobby G40

Inleiding

Met deze memo informeer ik u, conform mijn toezegging in de commissie 4 maart jl., hoe vanuit de G40 en Groningen als onderdeel van G40, de lobby is georganiseerd over de onhoudbare financiële situatie van de gemeenten en hoe we als gemeente Groningen participeren in deze lobby.

In het algemeen wil ik opmerken dat lobby een proces is dat deels plaatsvindt achter de schermen omdat dat soms essentieel is om resultaten te behalen. Het begint bij investeren in gelijkwaardig partnerschap en vroegtijdig betrokken worden in denkprocessen. Dat levert niet gelijk op dat we er overal de gewenste middelen bij krijgen, maar vaak wel een gesprekstafel, waar je bouwt aan gelijkwaardig partnerschap.

Ik schets daarom hieronder de hoofdlijnen, maar daarachter en daarbuiten zitten vele grote en kleine deelacties die veelal onder de radar blijven. We proberen op alle niveaus open lijnen te hebben met beslissers, bondgenoten en anderen die het voor ons gewenste resultaat dichterbij kunnen brengen. Ik hecht eraan dit te benoemen omdat veel van onze politieke en ambtelijke inspanningen onder de radar zullen blijven, maar dat betekent niet dat ze niet gebeuren. We trekken soms alleen, soms in andere verbanden, bijv. met onze collega-Groningse gemeenten op in de lobby. Hier is iedere keer de afweging: maakt het ons sterker als we gezamenlijk optrekken.

Ik hoop u met deze duiding nog iets meer kleuring te geven aan onderstaande hoofdlijnen.

Inzet op Voorjaarsnota, (B)ALV VNG en Bestuurlijke Overleggen

Belangrijke lobbymomenten zijn de Voorjaarsnota, de Algemene Ledenvergadering van de VNG (ALV VNG), de Bestuurlijke Overleggen en de Tweede Kamerverkiezingen. In 2019 hebben we ons in G40 verband hard gemaakt voor *structurele middelen voor jeugd en GGZ in de wijk*. In aanloop naar de Algemene Ledenvergadering van de VNG (ALV VNG) hebben we naast deze twee punten, ingezet op *gelijkwaardig partnerschap met het Rijk*. Dit houdt in dat we alleen nieuwe taken kunnen overnemen, als daar ook de nodige middelen bij komen en zegt iets over gelijkwaardig optrekken vanuit gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Daarnaast zorgt de reguliere deelname aan de *VNG commissie Zorg Jeugd en Onderwijs (ZJO)*, de *VNG commissie (Participatie, Schuldhulpverlening en integratie (PSI))* en het *Bestuurlijk Overleg* met de minister voor de mogelijkheid om met elkaar de verschillende werelden (perspectief rijk en

perspectief gemeenten) met elkaar te verbinden en te kijken wat nodig is om de gewenste transformatie vorm te geven en om duurzame participatie van inwoners te bevorderen.

In deze memo staan we stil bij wat de lobby tot nu toe heeft opgeleverd en hoe we met elkaar de richting vaststellen voor de komende periode richting de Voorjaarsnota, de Algemene Ledenvergadering van de VNG en de nieuwe formatie.

TERUGBLIK

1. Verbetering raming bijstandsbudgetten BUIG

Tijdens de BALV van 27 juni 2018 is een door Groningen ingediende motie aangenomen die als strekking had de raming van het macrobudget BUIG te verbeteren. Het achterliggende doel van deze motie was het voorkomen dat het totale budget dat het Rijk landelijk beschikbaar stelt voor bijstandsuitkeringen onvoldoende is voor het betalen van alle uitkeringen. Inmiddels is de werkwijze die het Rijk hanteert aangescherpt. Verder is een werkwijze afgesproken in het geval dat er toch sprake is van een afwijking tussen macrobudget en de landelijke uitgaven.

2. Lobby structureel meer geld sociaal domein

Beïnvloeding besluitvorming Voorjaarsnota 2019

In het voorjaar heeft de G40 vanuit de sociale pijler zwaar ingezet op structureel meer geld voor jeugd. De inzet was niet alleen om de korting van 450M teniet te doen, maar ook aanvullende compensatie voor volumegroei 2018 en 2019. De onderzoeken jeugd die eind april uitkwamen en autonome groei jeugd aantonen, onderstrepen deze noodzaak.

Daarnaast heeft de G40 de noodzaak van structurele middelen voor GGZ in de wijk geagendeerd.

Vanuit G40 zijn daarvoor de volgende acties ondernomen:

- Gericht statement en steunbetuiging voor de open brief VNG, van Mattias Gijsbertsen als voorzitter Sociale Pijler G40 op Binnenlands Bestuur
- Statement op de G40 site 24 april jl.
- Brief G40 richting 2^e kamer AO Sociaal Domein van minister Ollongren 25 april jl.
- Verschillende publicaties G40 bestuurders in landelijke en regionale bladen.

Overige acties:

- Cdk Paas heeft de minister een brandbrief over jeugdzorg gestuurd
- Landelijk is een wethoudersbrief van de coalitiepartijen opgesteld, die door 254 wethouders is ondertekend.

Opbrengst

Uitkomst van de Voorjaarsnota besluitvorming is dat er in de periode 2019-2021 € 1.020 miljoen extra ter beschikking is gesteld aan gemeenten voor de uitvoering van de Jeugdwet.

Daarnaast semi-arbitrage op jeugdonderzoeken, waarbij we bij motie het VNG bestuur de opdracht hebben gegeven om in te zetten op semi-arbitrage met terugwerkende kracht.

Thema	Inzet VNG	Opbrengst	(nog) niet opgelost
Jeugd	488M s (vanaf 2017) + aanvullende compensatie voor	420M in 2019 ¹ 300M in 2020 300M in 2021	Toereikende structurele middelen

¹ Waarvan 20M bij de Jeugdautoriteit is gepositioneerd t.b.v. tijdelijke liquiditeitssteun.

	volume groei 2018 en 2019 (o.b.v. nader oz)	Semi-arbitrage op jeugdonderzoek <u>met terugwerkende kracht</u>	(objectief vastgesteld)
GGZ	187M s voor directe kosten van 20% ambulantisering + 100M s voor wegwerken wachtlijsten BW	In oplopende reeks van 50M in 2019-95M in 2022 en daarna structureel. Hiervan wordt 12M in 2019 tot structureel 22M vanaf 2022 verwerkt in subcluster Wmo 2015 van de AU*. De overige middelen worden toegevoegd aan de IU BW**. En verlaging ambulantiseringdoelstelling naar 10%	Toereikende structurele middelen

*Algemene Uitkering

**Integratie Uitkering Beschermd Wonen

Deze uitkomst is teleurstellend, maar voor de toekomst geeft het wel een haakje. Zeker de semi-arbitrage op jeugdonderzoek met terugwerkende kracht. De uitkomst heeft veel te maken met een verschil van inzicht tussen rijk en gemeenten. Het rijk heeft het idee dat je als gemeente nog veel kunt sturen op de uitgaven van jeugd, waardoor tekorten te voorkomen zijn. Het rijk ziet het incidenteel beschikbaar gestelde geld dan ook vooralsnog als voldoende.

Gemeenten zijn van mening dat ze door de forse korting van 450M op enorme achterstand zijn komen te staan, terwijl ze twee jaar nodig hebben gehad om orde in de chaos te brengen die er was bij de gedecentraliseerde taken. Daarnaast zijn de sturingsmogelijkheden beperkt, aangezien het gros van de verwijzingen buiten de gemeente gebeurt, zoals door huisartsen en gecertificeerde instellingen. Aanpassingen van het stelsel om de zorg goed en betaalbaar te houden zullen in gezamenlijkheid van Rijk en gemeenten moeten gebeuren. Daarom zet de G40 naast structureel meer geld voor gedecentraliseerde taken, ook in op gelijkwaardig partnerschap, zoals hierboven beschreven.

Besluitvorming ALV VNG juni 2019

Dit heeft er in de aanloop naar de ALV VNG in geresulteerd dat we vanuit de G40 Sociale Pijler vier moties hebben ingediend.

1. Borging gelijkwaardig partnerschap IBP (ingediend door Groningen, per acclamatie aangenomen)
2. een passend financieel en sturingskader Jeugd op basis van feiten (ingediend door Leiden en Assen, met 99,6% aangenomen)
3. naar een structureel financieel totaalkader GGZ op basis van feiten (ingediend door Breda, unaniem aangenomen)
4. Naar een uitvoerbaar en betaalbaar Inburgeringsstelsel (ingediend door Almere, per acclamatie aangenomen).

Opbrengst

De nauwe afstemming binnen de G40, met de VNG en andere gemeentelijke netwerken zoals de G4, het directorennetwerk NDSD, M50 en P10, heeft eraan bijgedragen dat de leden van de VNG de moties met grote meerderheid hebben ondersteund. Bij de opstelling van de motie Jeugd hebben we verder afstemming gehad met de regio Groningen via de voorzitter van de adviescommissie Jeugd en via de directeur van de RIGG. Voor de inhoud van de moties, zie onderstaande link.

<https://vng.nl/moties-amendement-en-preadviezen-vng-bestuur-av-5-juni-2019>

Besluitvorming BALV VNG 29 november

Aangezien de genoemde moties nog van kracht zijn, was vanuit sociaal domein de inzet richting de bestuurlijke Algemene Ledenvergadering VNG vooral om de ingediende moties als vertrekpunt te nemen en vooral te sturen op een goede opvolging van de bestaande moties.

Met het abonnementstarief Wmo en de aanzuigende werking daarvan, in het achterhoofd, heeft de G40 nog wel de motie *afname van sturingsmogelijkheden Wmo* ingediend.

Ook deze is unaniem aangenomen. Zie link: <https://vng.nl/sites/default/files/2019-11/3b-motie-deventer-ea-afname-sturingsmogelijkheden-in-de-wmo-getekend.pdf>

De opvolging van de moties wordt bewaakt in de VNG via ZJO en PSI (motie vergunninghouders). Zolang deze moties nog niet zijn afgerond houden we hier de focus op.

3. Lobby zorgelijke situatie gemeentefinanciën breed

Met het uitkomen van de Meicirculaire, is duidelijk dat de financiële problematiek breder is dan alleen het sociale domein. Daarom heeft G40 in de lobby voor bredere strategie gekozen. Ter informatie een kort overzicht van de acties die richting Prinsjesdag zijn uitgevoerd.

Richting Prinsjesdag

Vlak na de meicirculaire heeft de G40 een quick scan uitgevoerd, waarbij duidelijk werd dat gemeenten onaangenaam werden verrast door de Meicirculaire (stapeling van nadelig effect trap op-trap af, BTW compensatiefonds, Opschalingskorting enz.). Het DB van G40 heeft dit begin juli aanhangig gemaakt bij het VNG Bestuur.

Dit heeft ertoe geleid dat vlak voor het zomerreces, 15 juli, de voorzitter van de VNG, Jan van Zanen, de negatieve gevolgen van het rijksbeleid voor de gemeentefinanciën heeft benoemd in een column in Binnenlands Bestuur. Paul Depla heeft als voorzitter G40, deze boodschap 16 juli in Binnenlands Bestuur onderstreept en aangegeven dat gemeenten steeds dieper in de rode cijfers gedrukt worden. 'Dit past niet bij fatsoenlijke bestuurlijke verhoudingen.'

Groningse lobby over financiële positie

Ook de gemeente Groningen zelf heeft een lobby gevoerd richting Den Haag (onder andere via de politieke lijnen). Inhoudelijk sloot deze aan bij de lobby van de G40. Met de inkleuring van de specifieke financiële situatie van de gemeente, konden we de lobbyboodschap goed onderstrepen.

Aanloop naar Prinsjesdag

De dag voor Prinsjesdag is de G40 met een mediaoffensief gekomen, waarin concreet wordt aangegeven dat gemeenten voorzieningen dreigen te moeten sluiten, terwijl het rijk het geld niet weet uit te geven. Dit heeft geresulteerd in:

- Publicatie landelijke en regionale bladen 16 september over de financiële situatie van steden o.b.v. interview met Paul Depla, Ina Adema en de wethouders financiën Amersfoort en Groningen.
- Persbericht na de publicatie Miljoenennota.

Uitstel herverdeling gemeentefonds

De herverdeling van het gemeentefonds is uitgesteld. De herverdeling zou dermate nadelig uitpakken voor plattelandsgemeenten dat besloten is tot uitstel tot 2022. Er wordt aanvullend onderzoek verricht. Daarin moet in ieder geval gekeken worden of er verdeelmodellen kunnen komen die betrouwbaarder zijn en beter uit te leggen. De inzet is dat in december gemeenten kunnen worden geïnformeerd over de nieuwe verdeling.

De lobbyinzet van G40 niet alleen gericht op een betrouwbaar en uitlegbaar verdeelmodel, maar ook op een grotere koek voordat de herijking plaatsvindt. (265 gemeenten hebben voor het jaar 2020 een exploitatietekort begroot). Hiermee sluit G40 aan op de inzet van VNG.

VOORUITBLIK

Voorjaarsnota, ALV VNG

Zoals eerder aangegeven, ziet het rijk het incidenteel beschikbaar gestelde geld van € 1.020 miljoen voor de periode 2019-2021 vooralsnog als voldoende voor de uitvoering van de Jeugdwet.

Semi arbitrage op het onderzoek noodzaak structurele middelen jeugd, zal uit moeten wijzen of en welk bedrag gemeenten structureel extra zouden moeten ontvangen. Dit onderzoek zal naar verwachting eind dit jaar gereed zijn.

Uiteraard zullen de ontwikkelingen rondom het Coronavirus de inzet van de Voorjaarsnota beïnvloeden en zal de inzet van G40 er vooral op gericht zijn om gezamenlijk met maatschappelijke partners en rijk deze periode goed door te komen.

Richting de ALV VNG zou de opvolging van de moties de inzet zijn, maar het is afwachten of en, zo ja, in welke vorm deze doorgang zal hebben.

2e Kamerverkiezingen

T.b.v. de verkiezingsprogramma's van de politieke partijen die meedoen aan de Tweede Kamerverkiezingen in 2021, heeft de G40 kernboodschappen opgesteld. Groningen heeft hieraan meegeschreven.

In de financiële kernboodschap geven we onder andere aan:

- voldoende handvatten om aan het stuur te kunnen zitten en 'zonder morren' voldoen aan artikel 2 van de Financiële verhoudingswet. Dat wil zeggen 'boter-bij-de-vis' en waar van toepassing mét compensatie van eerdere tekorten, waaronder minimaal €300 miljoen voor jeugdzorg;
- bij decentralisaties doet het Rijk daadwerkelijk een stap terug en onthoudt zich van het plegen van eenzijdige interventies. Een wet op de decentrale overheden kan hiervoor een instrument zijn;
- een financiële verhouding die voorziet in stabiliteit van de gemeentebegroting en meer mogelijkheden voor eigen inkomsten zoals een groter lokaal belastinggebied;
- het per direct stopzetten en terugdraaien van de oneigenlijke 'strafpost' van de opschalingskorting/apparaatskosten.

We leggen de laatste hand aan de kernboodschappen en zullen dan de G40-kernboodschappen naar de verschillende verkiezingsprogrammacommissies sturen.

Uiteraard zullen dit jaar ook andere, meer reguliere lobbymomenten, zoals Prinsjesdag 2020 en de begrotingsbehandelingen, relevant zijn.

Conclusie

G40 is ook afgelopen jaar een sterk netwerk gebleken in het onder de aandacht brengen van de grotere opgaven binnen het Sociaal Domein: de stelselwijziging, ontstane financiële tekorten, het verdeelmodel sociaal domein en de inburgeringsopgave. Hierin trekken we nauw op met VNG, het directuurennetwerk NDSO en zoals met de moties, ook met de andere netwerken zoals G4, M50 en P10. Adressering van deze vraagstukken doen we via de reguliere Bestuurlijke Overleggen, position papers G40, moties aan het VNG Bestuur, interviews in landelijke media en contacten met beslissers in bijvoorbeeld de Tweede Kamer en het kabinet.

Graag doen we dan ook een beroep op u om via de landelijke partijlijnen onze lobbyboodschap uit te dragen. We delen daarvoor binnenkort de definitieve kernboodschappen G40.

Deze gaan ook over de inhoud, immers vanuit de inhoudelijke opgaven kunnen we de benodigde middelen vragen.